

Lovlighetsklage bør ses som et personlig utspill, ikke som saksbehandling

Kommunal Rapport 18.06.2019

Kan en inhabil politiker fremme lovlighetsklage?

– Min vurdering er altså at lovlighetsklage bør ses som et innspill «fra utsiden» av det kommunale beslutningsapparat, på linje med søknader og klager fra privatpersoner. Jeg mener det blir unødig strengt å trekke inhabilitetsvurderinger inn i bildet ved avgjørelsen av hvem som kan fremsette slik lovlighetsklage, skriver Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Tre medlemmer av kommunestyret fremsetter lovlighetsklage over et vedtak i plan- og bygningsutvalget. Én av disse tre er tilsatt i plan- og bygningsetaten, men har ikke selv hatt noe å gjøre med denne saken. Vedtaket ble truffet av utvalget på grunnlag av innstilling fra hennes sjef. Er hun nå inhabil til å fremsette lovlighetsklage over vedtaket?

SVAR: Utgangspunktet er bestemmelsen i [kommuneloven 1992 § 40](#) nr. 3, bokstav b, der det fastslås at tilsatt i kommunen som har medvirket ved tilretteleggingen av en avgjørelse i et folkevalgt organ, alltid er inhabil når denne saken skal behandles der. Denne bestemmelsen handler imidlertid bare om vedkommende tilsatte selv, og neste spørsmål blir da om slik inhabilitet «smitter» på underordnede, slik at disse også blir inhabile når sjefen er det.

Dette har vi en bestemmelse om i [forvaltningslovens § 6](#) tredje avsnitt, der det står at «Er den overordnede tjenestemann ugild, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan». Kommunelovens § 40 fastslår innledningsvis at reglene om inhabilitet i forvaltningsloven gjelder i kommunen, noe som betyr at denne regelen også gjelder der sjefens inhabilitet følger av særregelen i kommunelovens § 40. Den underordnede saksbehandleren kan derfor ikke delta som folkevalgt hvis denne saken blir behandlet i kommunestyret.

Neste spørsmål blir så om dette gjelder også der denne saksbehandleren opptrer som medunderskriver på en lovlighetsklage.

I forvaltningslovens § 6 fastsettes innledningsvis at reglene om inhabilitet gjelder når det er spørsmål om «å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller å treffe avgjørelse i en forvaltningssak». I [§ 10](#) fastslås at reglene om inhabilitet gjelder «for enhver ... som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan», og dermed altså for folkevalgte. Avgjørende blir da om det å levere inn en lovlighetsklage skal oppfattes som en handling der den folkevalgte «utfører tjeneste eller arbeid» for kommunestyret».

Svaret på dette er ikke opplagt, men jeg vil mene at en slik lovlighetsklage bør ses som et personlig utspill som setter i gang en saksbehandling i kommunen, men ikke selv er en del av dette.

Lovlighetsklagen fremsettes ikke som et forslag i kommunestyret som dette skal ta stilling til der og da, men som en anmodning om en rent juridisk/faglig vurdering av det aktuelle vedtaket. Den går da i første omgang til administrasjonen, som deretter kommer tilbake til kommunestyret eller vedkommende folkevalgte organ med en innstilling om hvordan man skal forholde seg til dette spørsmålet. På dette trinn i saksbehandlingen vil den inhabile folkevalgte måtte fratre pga. bestemmelsen i forvaltningslovens § 6 tredje avsnitt, mens de andre som har fremsatt lovlighetsklagen vil kunne delta.

Min vurdering er altså at lovlighetsklage bør ses som et innspill «fra utsiden» av det kommunale beslutningsapparat, på linje med søknader og klager fra privatpersoner. Jeg mener det blir unødig strengt å trekke inhabilitetsvurderinger inn i bildet ved avgjørelsen av hvem som kan fremsette slik lovlighetsklage. Det bør, mener jeg, alle kommunestyremedlemmer kunne gjøre, uavhengig av om de har en eller annen tilknytning til eller særinteresse i saken.

Men som sagt, her er det rom for forstandig tvil.